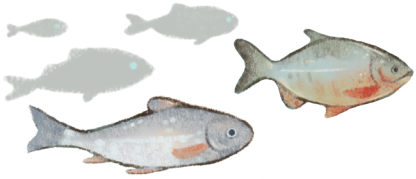

PHÂN I
Ra sông lớn

KỂ MỘT CHÚT VỀ TÔI

Các bạn miền Tây chắc sẽ không lạ gì tôi đâu. Võ ngực một cái, tôi là cá linh, tên đầy đủ là Linh Ống. Còn thằng bạn hàng xóm của tôi cũng chẳng xa lạ gì đâu, nó tên là cá Heo. Nhưng bạn chớ hiểu lầm, cá Heo không có bà con cô bác gì với con heo đâu. Chỉ là, khi bị bắt lên bờ nó kêu “éc éc”, giống heo kêu nên người ta gọi nó là cá Heo. Cá Heo hay gheo tôi rằng:

- Vậy chắc tại mấy kêu “ống ống”, nên người kêu mấy là Linh Ống đó.

Về nhà, tôi giã lên hỏi mẹ:

- Sao con lại có cái tên kì vậy, mẹ?

Hơi bất ngờ, nhưng mẹ vẫn mỉm cười thật bao dung, giải thích:

- Hồi nhỏ mẹ cũng thắc mắc với bà ngoại như vậy.

Trong đầu tôi bỗng suy nghĩ đăm chiêu: Phải chăng, tất cả những cá linh bé khi mới chào đời cũng đều thắc mắc về tên mình?

Ngày tôi bắt đầu bơi lội rành, cũng là dịp dòng họ cúng giỗ Tổ mừng Năm tháng Năm. Trên đường đến nhà ông Linh Tía - trưởng tộc họ cá Linh để ăn giỗ, tôi hỏi ba:

- Vì sao dòng họ mình được gọi là cá linh vậy ba?

Ba từ tốn nói:

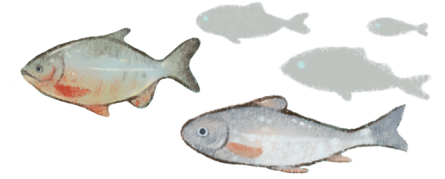
- Cá linh có nghĩa là con cá có linh tính. Bởi cứ sau ngày giỗ Tổ, tất cả những con cá linh non như các con sẽ bắt đầu thực hiện cuộc di cư cầu thực về hạ lưu. Đây vừa là cuộc phiêu lưu, vừa là cuộc đi học để lớn khôn. Và đến ngày mừng Mười tháng Mười, khi đã trưởng thành và tốt nghiệp trường học sông Cửu Long, các con sẽ được thiên nhiên mách bảo để kéo bẫy kéo đàn từ giã đồng ruộng hạ lưu, ra sông để trở về quê hương Biển Hồ. Suốt hàng ngàn năm qua, bất kể thời tiết, dòng chảy có thay đổi, gia tộc chúng ta vẫn đúng hẹn không sai chút nào.

Tôi tự hào nhìn về phía xa xa là hàng triệu bầy cá lúc nhúc, đang nô đùa quanh bãi phù sa mênh mông gần như vô tận. Đâu đó trong số những bầy cá về ăn giỗ, tôi nghe các chú bác cá linh kể về chuyến đi của mình. Chợt tưởng

tượng cuộc đi sắp tới của tôi không khác gì một cuộc thi, những con cá linh trở về quê hương là những thí sinh hiếm hoi nhất tốt nghiệp. Nhưng mẹ tôi nói, không nên nghĩ như vậy, bởi lẽ bậc làm cha làm mẹ tiễn con lên đường, ai ai cũng muốn chúng trở về, dù là con mình hay con của nhà hàng xóm. Sự sống đâu chỉ nằm ở việc khỏe giỏi, mà còn do sự rủi may của lòng người.

Tôi thắc mắc: “Lòng người như thế nào hở mẹ?” Mẹ không trả lời, lấy vây bơi đặt nhẹ vào bụng ra dấu im lặng. Ngó nhẹ về phía mặt nước, có tiếng gầm vang động inh tai nhức óc. Mẹ nói đó là tiếng tàu máy của con người. Chiếc tàu vụt lướt qua trên bầu trời mặt nước của chúng tôi, mọi thứ tối sầm lại một chút. Tôi và những người anh em sợ quá, cuống quýt nép vào vây mẹ. Lúc đó tôi mới hiểu, con người thật sự là ông trời của loài cá chúng tôi!

Cậu bé trời

Nhưng ông Trời là ai?

Tôi đã thắc mắc câu hỏi đó khi được năm ngày tuổi. Mãi đến ngày thứ mười tôi mới tìm ra đáp án. Hôm ấy, tại nhà trưởng tộc, bác Linh Tía kêu chúng tôi ra ngồi quây quần, rồi dạy rằng: Năm xưa năm xưa, Tào Hóa đã hoài thai một cái trứng thật to, tên trứng là Vũ Trụ. Đó là cái trứng duy nhất trên đời không bao giờ nở, bởi trứng chứa ông Trời mà. Thế là ông Trời lớn lên ngay trong cái trứng mà không cần phải chui ra ngoài chi cho phức tạp. Tôi nghĩ, ông ta thật sự quá sung sướng, được sinh ra và lớn lên mà mãi ở trong cái trứng; được bao bọc ấm áp, không phải chật vật kiếm ăn như chúng tôi, cũng không sợ bất cứ hiểm nguy nào. Tôi nói điều này với thằng bạn cá Heo, thì nó phán ngay một câu xanh rờn: “Ông là Trời mà mây!”

Thế nhưng đứa bé được bảo bọc mãi trong ngôi nhà đầy đủ tiện nghi mà không có bạn, cũng không có gì để vui chơi thì làm sao trưởng thành lớn khôn cho được. Cậu ấy sẽ buồn héo hắt chết đi mất. Như vậy có phải là hoang phí một cái trứng hay sao. Tào Hóa nghĩ ngợi rất lâu rồi đặt quả trứng đứng yên. Nhìn cậu bé Trời đang ngồi thu lu trong góc vắng, Tào Hóa thấy xót lòng nên đã ban thêm cho Trời cục đất tròn như quả bóng để cậu vui chơi thỏa thích. Thế là trái bóng đất tròn trĩnh ấy trở thành món đồ lí tưởng cho cậu bé Trời mặc sức tò mò vừa chơi vừa học.

Lăn qua lăn lại hoài cũng chán, một bữa bé Trời đặt quả đất vào không trung, và bỗng dưng quả đất đứng yên lơ lửng. Tò mò quá, Trời liền lấy móng tay mình, cào cào lên quả đất. Đột nhiên nơi những đường cào ngoằn ngoèo hóa thành những dòng sông. Thích thú với huyền năng đặc biệt của mình, bé Trời liền lấy mớ đất dư ra sau khi cào lên quả đất, để tạo thành núi non, cây cối, muông thú chim trời cá nước.

Cậu mãi mê hết tạo ra vật này đến tạo ra thứ khác. Không chỉ vậy, tạo ra con chim rồi thì cậu bé Trời còn phải tạo ra con sâu làm thức ăn, mà tạo ra sâu thì phải tạo ra cây lá... Thế là bài toán hết sức rắc rối đã xảy ra, nhưng giải bài toán ấy cũng không kém phần thú vị. Bạn hãy tưởng

tượng hàng triệu loài được sinh ra với hàng triệu dáng hình, đặc tính khác nhau từ những phép tính, có làm điên đầu không chú? Nhưng không, cậu bé Trời hết sức chăm chỉ siêng năng làm bài, và trí thông minh cậu vô biên, đầu cậu đầy năng lượng, gương mặt bừng sáng chói lóa khắp nơi. Bạn hãy ngược mắt nhìn lên cao, sẽ thấy gương mặt của Trời sáng rực rỡ đến mức nào. Mẹ tôi bảo “đó là nhờ bé Trời chăm học đấy!”

Trời cứ say mê với việc tạo ra vật mới cho trái đất. Mê đến mức già đi tự bao giờ không hay. Khi giật mình thì cậu bé Trời ngày nào, bây giờ đã hóa thành người đàn ông với triệu triệu năm tuổi. râu ông đã mọc dài đến mức gió thổi tung bay, tỏa đi khắp nơi. Khi nhìn lên cao, nơi bầy râu ông Trời đang bay trong gió, mẹ tôi thường bảo đó là mây.

Ông Trời vượt râu qua một bên, lộ ra màu xanh vô tận. Dừng tay ngắm nghía thành quả của mình rồi ông nghĩ, “đã đến lúc mình phải nghỉ ngơi thôi.”

Ngủ một giấc dài. Thức dậy, nhìn trái đất đã chật ních những sinh vật, ông Trời bắt đầu thấy cần để cho chúng tự sinh tồn. Ông liền đẩy nhẹ ngón tay vào quả đất, và đột nhiên chúng bắt đầu quay (ổng là trời mà, muốn làm gì chả được!). Trái đất quay vòng tròn, và quay quanh ông như đứa con quay quần bên người mẹ. Vòng quay của quả đất đã tạo nên hai

phía. Một nửa đối diện với Mặt Trời, nên được chiếu sáng thì là ngày, nửa kia là đêm. Cứ vậy ngày - đêm luân phiên nhau theo vòng quay của trái đất. Cứ quay một vòng là hai mươi bốn giờ đồng hồ, tức là một ngày một đêm. Không chỉ vậy, nhờ trái đất nghiêng về một phía và quay vòng liên hồi nên đã làm cho nước chảy xuôi rồi chảy ngược. Những dòng sông bắt đầu lớn dần và chia tách những nhánh con len lỏi chi chít khắp nơi trên mặt đất. Những lạch nhỏ cũng len lỏi tìm về nguồn, đổ ra biển lớn, thế là những dòng sông, lạch nước gặp nhau, hòa vào như một mạch máu chảy xuyên suốt để nuôi trái đất lớn lên, xanh tươi và màu mỡ. Ông Linh Tía nói, sự tích này chỉ có nhà cá linh chúng ta biết thôi, kể cả loài người cũng chưa chắc biết. Tôi nghiêng đầu thắc mắc:

- Nhưng vì sao họ không biết hả ông?

- Bởi họ không nghe được lời cá chúng ta nói. Và chúng ta cũng không biết nói tiếng người.

Tôi vừa nghĩ suy vừa nói:

- Khi nào biết tiếng người, cháu sẽ kể cho con người biết!

Ông Linh Tía nghiêng mắt nhìn, rồi vuốt lấy đầu tôi nhẹ nhẹ bảo:

- Khó đấy, nhưng ông tin cháu sẽ làm được. Sẽ chia điều mình biết với mọi người, sẽ giúp hiểu biết mình được lớn lên thêm!

